[2023] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 959 : 2023 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 934

ਇੰਦਰਕੁੰਵਰ

ਬਨਾਮ

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ

(2012 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1730)

ਅਕਤੂਬਰ 19, 2023

[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ*, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ:

ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ-ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਔਰਤ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਵਿਕਲਪਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ - ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ) - ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਅਧਾਰ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਦਬਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਗਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਸਿੱਟਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ) -

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ 'ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਡਾਬਰੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਫਰਜ਼ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 27,36]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਸੈਕਸ਼ਨ 313-ਯੂ/ਐਸ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤ. 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. :

ਆਯੋਜਿਤਃ 1. ਉਦੇਸ਼, ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ. ਖੁਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ; 2. ਇਰਾਦਾ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਰਮਿਆਨ ਗੱਲਬਾਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ-ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; 3. ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮੀਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ. 4. ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਤਮ ਟੈਸਟ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ; 5. ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਜੋ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ; 7. ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਬਦਲਵਾਂ ਟੁਕੜਾ ਹੈ-ਇਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ-ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ; ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ; 9. ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹੁੰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ, ਯੂ/ਐੱਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 3; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ

ਸਕਦੀ ਹੈ; ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; 11. ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; 12. ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 34]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ-ਉਸਨੇ, ਜਨਮ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਾਬਰੀ (ਛੋਟੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੋਏ) ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੂ/ਐਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। 302 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼-ਮਾਲਕੀਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂ/ਐਸ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਟੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ - ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਡਾਬਰੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ -ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਡਬਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ

ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।– ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 36,41,43]

ਸ਼ਫੀਨ ਜਹਾਂ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕਨ ਕੇ.ਐਮ. (2018) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 368: [2018] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 955; ਐੱਸ. ਖੁਸ਼ਬੂ ਬਨਾਮ ਕੰਨਿਆਮਲ (2010) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 600: [2010] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 322; ਕੇ.ਐਸ ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ (ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ-9ਜੇ.) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (2017) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2017] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 569-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਗੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਯੂ.ਪੀ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 57; ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2018) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 192: [2018] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 770; ਸੁਚਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। (2009) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2009] 13 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 989; X ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 2022

ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ905; XYZ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. / 2023 (@ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ.) ਡੀ. ਨੰ. 33790/2023)-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਃ 2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1730.

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 20.04.2010 ਤੋਂ ਸੀਆਰਐਲਏ ਨੰ. 2005 ਦਾ 605.

ਸੂਰਿਆ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਗੌਤਮ ਨਾਰਾਇਣ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਸਮਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਹਰਸ਼ਿਤ ਗੋਇਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਆਰੀਆ, ਸਿੱਧਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਐਡ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੰਜੈ ਕਰੋਲ ਜੇ.,

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨਃ

1) ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਔਰਤ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ?

2) ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਰਤੱਵ ਕਿੰਨੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਨ?

2. ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 20 ਅਪਰੈਲ 2010 ਦੀ 2005 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 605 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 18602 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 4 ਜੁਲਾਈ 2005 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੈਕੰਥਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੋਰੀਆ (ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ) ਵੱਲੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰ. 2004 ਦਾ 525 ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪਿਛੋਕੜ

3. ਬੇਲੋੜੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨਃ

3.1 ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ, ਬੈਗਾ ਗੋਂਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗਰਭਵਤੀ ਕੀਤਾ. ਉਸ ਨੇ ਜਨਮ ਦੇਣ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਡਾਬਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। (ਛੋਟਾ ਜਲ ਸਰੀਰ - ਤਾਲਾਬ).

3.2 ਇੱਕ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. (ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ) ਮਿਤੀ 14 ਸਤੰਬਰ 2004, ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ

---

[1] ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਆਈਪੀਸੀ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ 13 ਅਕਤੂਬਰ 2004 ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

4.1 ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅੱਠ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਰੋਧੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ-ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

4.2 ਹੋਰ ਗਵਾਹ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸੁਮਿੱਤਰਾ-ਪੀਡਬਲਯੂ 4, ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ "ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ"; ਕੁਵਾਰੋਬਾਈ-ਪੀਡਬਲਯੂ 8 ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗਰਭਵਤੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ 'ਚਾਦਰ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ।

4.3 ਫਿਰ ਵੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1, ਸੂਰਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ-ਪੀਡਬਲਯੂ 2, ਰਾਮਬਰਨ ਸਿੰਘ-ਪੀਡਬਲਯੂ 3, ਪੀਡਬਲਯੂ 4, ਰਾਮ ਝਾਲਕੋ-ਪੀਡਬਲਯੂ 5, ਬਿਰਹੁਲੀਆ-ਪੀਡਬਲਯੂ 6, ਰਾਮਬਾਈ-ਪੀਡਬਲਯੂ 7, ਏ.ਆਰ. ਮਾਨਿਕਪੁਰੀ (ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ)-ਪੀਡਬਲਯੂ 9 'ਸੂਰਜ ਕੀ ਡਾਬਰੀ' ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਾ. ਦਿਵਿਆ ਰਾਣੀ ਟਿੱਗਾ-ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਣੇਪੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਬਤ ਹੋਏਃ -

ੳ) ਦੋਸ਼ੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਵੀ ਸੀ।

ਅ) ਡਾਬਰੀ (ਛੋਟੇ ਤਲਾਬ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ 14 ਸਤੰਬਰ 2004 ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਹੈ., 2-3 ਦਿਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ੲ) ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਿਲਿਵਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।

4.4 ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਾਕਟਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਸੱਟਾਂ ਨੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਤਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ।

6. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਅੱਠ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਡਾਕਟਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 11 ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ

7. ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯੰਤਰਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਉਲਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਗੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤਾ।

8. ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਿਰਫ ਆਮ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ, ਭਾਵ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੀਤਾ ਦੇਵੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਾਲ 2010 ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

9. ਜੈ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ-ਪੀਡਬਲਯੂ 1, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਪੰਚ ਸੀ, ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਨੇ ਤਲਾਅ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਇੱਕ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ

[2] 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ 57 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)

ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਬਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜੋ ਤਲਾਅ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਗਵਾਹ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

10. ਸੂਰਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ-ਪੀਡਬਲਯੂ 2, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਬਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਵੇਖੀ, ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੱਕ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।

11. ਰਾਮਬਰਨ ਸਿੰਘ-ਪੀਡਬਲਯੂ 3, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਡਾਬਰੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਾ ਕਿਸ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕਲੌਤੀ ਸੀ।

12. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਸੁਮਿੱਤਰਾ-ਪੀਡਬਲਯੂ 4, ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ5 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ6 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

13. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਰਾਮਬਾਈ-ਪੀਡਬਲਯੂ 7 ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ8 ਦੁਆਰਾ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਪੀਡਬਲਯੂ 10 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਿਰਫ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ।

15. ਪੀਡਬਲਯੂ11 ਉਹ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਹੈ., 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਦੇ 45 ਤੋਂ 50 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮੌਤ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

16. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਣੇਪੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਡਾਬਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਸੀ।

17. ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੈਗਾ ਗੋਂਡ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ' ਸੂਰਜ ਕੀ ਡਬਰੀ 'ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

18. ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦੋਸ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ?

ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸੀ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ?

19. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬੋਝ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ?

20. ਕੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤਤਾ ਅਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਨਿੱਜਤਾ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ

21. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਿੱਤਰਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹਨ।4

ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ।

22. ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

23. ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਯੂ.ਐੱਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 1958 ਤੱਕ ਵਿਲੀਅਮ ਪਿਟ, ਅਰਲ ਆਫ਼ ਚੈਥਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ:

---

[3] ਜੋਸਫ ਸ਼ਾਈਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ 2019 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 39 (5-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)
ਮਿਲਰ ਬਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ 357 ਯੂ.ਐਸ. 301 (1958) (2017) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1

"ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਊਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਦੀ ਛੱਤ ਹਿੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਵਾ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤੂਫਾਨ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਮੀਂਹ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਰਾਜਾ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਮਕਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

24. ਕੇ.ਐਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ (ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ-9ਜੇ.) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਉਦੋਂ ਸਨ) ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

"297. ਫਿਰ, ਨਿੱਜਤਾ ਕੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ? ਨਿੱਜਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਛੱਡਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਅਟੁੱਟ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਅਟੱਲ ਸੁਭਾਅ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਤੱਤ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ

ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਅਟੁੱਟਤਾ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਿੱਜਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਮੂਨੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਪ੍ਰਗਟਾਵਿਆਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ, ਤਰਜੀਹਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ। ਨਿੱਜਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਹਨ। ਨਿੱਜਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਸਾਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿੱਜਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਰਬੋਤਮ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਣ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਇੱਕ ਬਹੁਵਚਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਧਾਗੇ ਤੋਂ ਬੁਣੇ ਗਏ ਇੱਕ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਅਟੁੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

298. ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਮਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਮਾਣ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਲ ਦੋਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੱਕ ਜਾਂ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਟੁੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜਤਾ ਇੱਕ ਉਪ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿੱਜਤਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਗੁਪਤਤਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ। ... ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਰੰਟੀਆਂ ਲਿੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ, ਵਿਆਹ, ਪ੍ਰਜਨਨ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਰੁਝਾਨ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲਈ ਅਟੁੱਟ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 19 ਅਧੀਨ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ... ਨਿੱਜਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਜੀਵਨ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀਆਂ ਅਟੁੱਟ

ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿੱਜਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

25. ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੂ ਸਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

ਇਹ ਲੜਾਈ ਔਰਤ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਮੁੱਲ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਛੱਡੇ ਗਏ ਲਿੰਗ ਲਈ ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

26. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਥੀ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਫੀਨ ਜਹਾਂ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕਨ ਕੇ.ਐਮ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

---

[4]ਵੀ.ਆਰ.ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ, ਵਿਕਾਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 1979, ਪੀ. 31.

"84. ... ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਚੋਣ ਭਾਵੇਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਟੱਲ ਹੈ।

ਐੱਸ. ਖੁਸ਼ਬੂ ਬਨਾਮ ਕੰਨਿਆਮਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"46. ... ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕੋ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਸਮੂਹ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਕਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਸਮਾਜਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

27. ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਵਿਕਲਪਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ

ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ।(ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ).

28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਚਿਤਾ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ. 11 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਟਰਮੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪ੍ਰੈਗਨੈਂਸੀ ਐਕਟ, 1971 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਰਭਪਾਤ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਨਿੱਜਤਾ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

29. X ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰੁਤਬੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਚੋਣ ਹੈ। ਜੇ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਣਚਾਹੇ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੋਝ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਕੱਲੀ ਔਰਤ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

---

[5](2018) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 192 (3 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ)
(2018) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 368 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)
(2010) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 600 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)
(2009) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1 (3 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ)

30. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਰਭਪਾਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ XYZ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਗਰਭਪਾਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਜਨਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਹਰੇਕ ਔਰਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਜਨਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰੇਕ ਔਰਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪ੍ਰਜਨਨ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

31. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਨੀਂਹ ਦੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਅਤੇ ਦਬਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਗਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

32. ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ., ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਰਹੀ

---

[6]2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ905 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)

ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੋ ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਹੈ; ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

33. ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ. 34. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ 15 ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

34.1 ਉਦੇਸ਼, ਸੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ.

34.2 ਇਰਾਦਾ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਗੱਲਬਾਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ. ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

34.3 ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਰਸਮੀਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

34.4 ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

34.5 ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸੰਸਕਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

34.6 ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਜੋ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ.

34.7 ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇਕ ਠੋਸ ਜਾਂ ਬਦਲਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ. ਇਹ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

34.8 ਇਹ ਕਥਨ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

34.9 ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹੁੰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਭੜਕਾਊ ਪਹਿਲੂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.

34.10 ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

34.11 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

34.12 ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ.

---

[7] ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 497 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋਸਫ ਸ਼ਾਈਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (2019) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 39 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2023) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 522 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਜੈ ਦੇਵ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1963 ਐਸ. ਸੀ. 612); ਅਸਰਫ਼ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (2008) 16 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 328 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਕਸਟਮਜ਼ ਦਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਯਸ਼ਪਾਲ (2009) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 769 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਫ਼ੈਨੁਲ ਖ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ (2019) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 549 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਮੁਹੰਮਦ ਫਿਰੋਜ਼ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਐਮ.ਪੀ.(2022) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 443 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿਨਹਾ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (2007) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 467 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ; ਦੇਹਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਐੱਚ.ਪੀ.(2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 85 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਬ੍ਰਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਐਮ.ਪੀ.. (2012) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 289 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਸ਼ਰਦ ਬਰਦੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1984) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 116 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਨਫਰਤ ਸਿੰਘ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1951 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1060); ਸ਼ਾਮੂ ਬਾਲੂ ਚੌਗੁਲੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ
(1976) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 438; ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ (2020) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 115 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਕਾਲੀਚਰਣ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਯੂ.ਪੀ (2023) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 583 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2022) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 89 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 2022 ਵਿੱਚ ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 966 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2021) 6 ਐਸਸੀਸੀ 1 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਬੇਬਲ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ (2012) 11 ਐਸਸੀਸੀ 181 (2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ) ਅਤੇ ਸੇਲਵੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2010) 7 ਐਸਸੀਸੀ 263 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)

ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ

35. ਉੱਪਰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ; ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

36. ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਡਾਬਰੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਫਰਜ਼ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

37. ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

38. ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਰਾਜਦੇਵ ਪਾਸਵਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰੱਖਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ, ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੜੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਲੜੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਜੁੜੀ ਜਾਂਦੀ, ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

39. ਮੁਨਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਹਨੁਮੰਤ ਗੋਵਿੰਦ ਨਰਗੁੰਡਕਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ਰਦ ਬਰਡੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ' ਤੇ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰੇ।

40. ਸ਼ਰਦ ਬਰਡੀਚੰਦ ਸਾਰਦਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਲਿੰਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿੰਕ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---

[8](2020) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 750 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)
2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ1449 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)
(1952) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 71 (3 ਜੱਜ ਬੈਂਚ)
(1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 116 (3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ)

41. ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਡਾਬਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

42. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਪਾੜੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇੰਦਰਕੁੰਵਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

44. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 2004 ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਨੰਬਰ. 52 ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2005 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 605 ਵਿੱਚ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

45. ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

46. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

47. ਲੰਬਿਤ ਇੰਟਰਲੋਕਟਰੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇਃ ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾਃ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate